

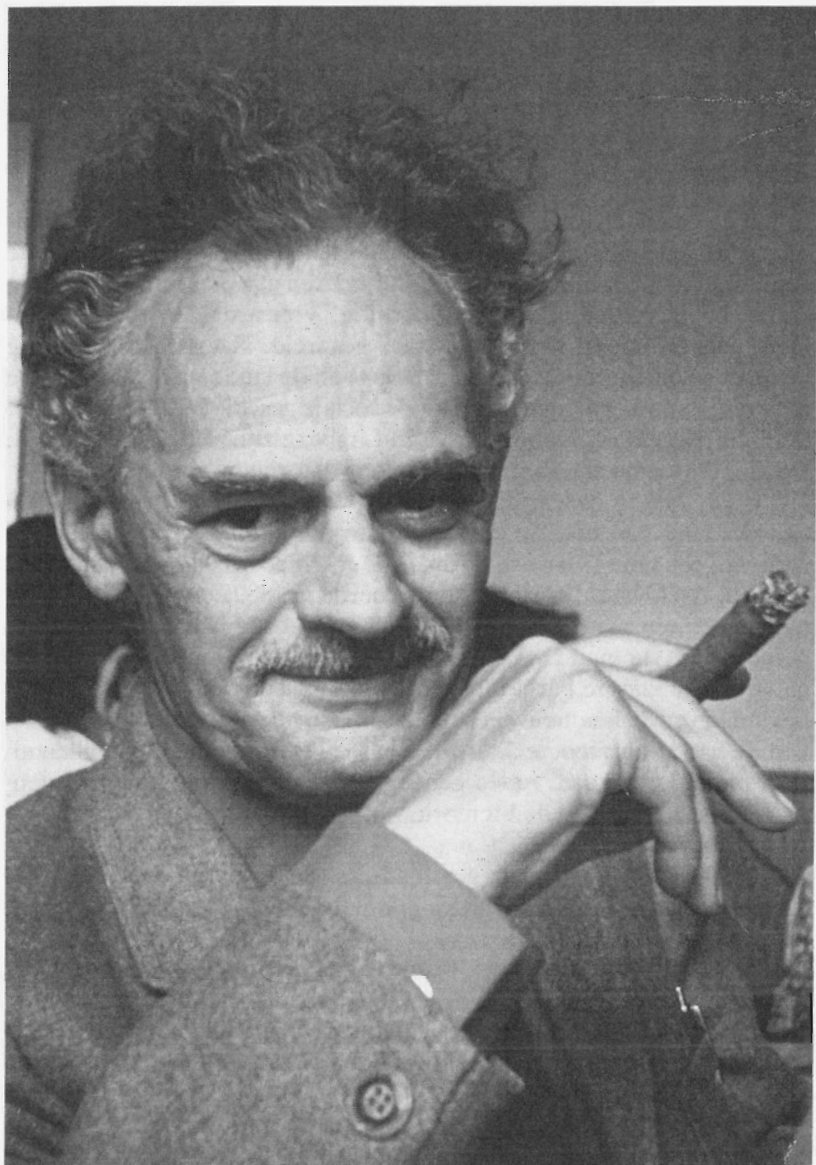
WOORD VOORAF

In het zevenendertigste deel van de Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg staat eens te meer de lange negentiende eeuw centraal, het tijdvak tussen het uitbreken van de Franse Revolutie en het begin van de eerste wereldoorlog. Vier artikelen zijn opgenomen, geografisch en thematisch sterk gespreid. Naast themata uit de historische demografie, de geschiedenis van de landbouw en die van de nijverheid komt een onderwerp uit de sociale geschiedenis aan de orde. Stad en platteland, Noord- en Zuid-Limburg zijn vertegenwoordigd. De vier bijdragen zijn in chronologische volgorde opgenomen.

J.C.G.M. Jansen beschrijft de landbouw in Oirsbeek omstreeks 1800 aan de hand van een tweetal landbouwkundige beschrijvingen. Eén daarvan, een vroeg voorbeeld van orale geschiedvorsing, was sinds lang bekend. Archivaris Jos Habets publiceerde in 1889 een verhaal over de toestanden ten plattelande in 1789, dat hij veertig jaar eerder had opgetekend uit de mond van L.J. Widdershoven te Oirsbeek. In de Archives Nationales te Parijs bleek zich ook nog een omstandige schets te bevinden van de landbouw in het kanton Oirsbeek in de jaren 1803-1805 van de hand van vrederechter M. Wulff. Beide documenten vullen elkaar bijna perfect aan, reden genoeg om ze in hun onderlinge samenhang te bestuderen en de Memorie van Wulff uit te geven.

J.M. Glorie en R.L.M.M. Camps hielden zich bezig met een heel bijzonder facet van de sociale geschiedenis: de kindermoord. Vanaf de Romeinse tijd heeft West-Europa geworsteld met het probleem van het ongewenste kind. Soms bleek een uitweg mogelijk door verlating: het kind werd te vondeling gelegd. Dan weer nam de moeder haar toevlucht tot kindermoord. In de eerste decennia van de negentiende eeuw kwam verlating veel voor. In een beperkt aantal gevallen, die de auteurs nauwkeurig onderzochten, kwam echter ook kindermoord voor. Het waren gewoonlijk schrijnende gevallen.

Veel aandacht is sedert decennia door onderzoekers besteed aan de hoogst opmerkelijke ontwikkeling tussen 1870 en 1940 van de geboortecijfers in Limburg. Uitvoerig is gediscussieerd over de eventuele prevalentie van religieuze, economische en sociaal-culturele factoren. M.P.G. Panhuysen voegt er een dimensie aan toe. Met behulp van een

zeer arbeidsintensieve techniek, de gezinsreconstructie, tracht hij de invloed van ingrijpende sociaal-economische veranderingen en daaruit voortvloeiende wijzigingen in de sociale stratificatie te verhelderen.

H.F.J.M. van den Eerenbeemt, mede-auteur van een omvangrijke studie over de geschiedenis van Océ-van der Grinten te Venlo, een bedrijf dat zich rond de eeuwwisseling toelegde op de fabricage van boterkleursel en later faam verwierf met de productie van kopieermachines, ontdekte een heel bijzondere techniek om nieuwe afzetmarkten open te leggen, toegepast in de tijd dat de apotheker Van der Grinten een startend ondernemer was. Van der Grinten maakte met enige regelmaat gebruik van de invloed, die oud-stadgenoten op diverse plaatsen in Europa en Noord-Amerika hadden verworven. Daaraan wijdt hij hier een boeiende beschouwing.

Na jaren, waarin afleveringen van het Biografisch Repertorium hun plaats innamen, kan de oude gewoonte worden hersteld afwisselend in de Studies enige boekbesprekingen of een archiefinventaris op te nemen.

Zoals gebruikelijk worden de Studies besloten met het jaarverslag van het Sociaal Historisch Centrum. Ditmaal moest het verslag worden geopend met een uitvoerig in memoriam. In 1991 overleed L.J. Lucassen, sedert 1975 onvolprezen lid van het Algemeen Bestuur, na een slopende ziekte. Zijn gedachtenis zij middels dit zevenendertigste deel van de Studies bijzonder in ere gehouden.

Om de communicatie tussen lezers van dit boek en het bureau te optimaliseren, is tussen de samenstelling van het bestuur en de lijst van begunstigers en contribuanten een organisatieschema opgenomen.

De redactie